

MIEHIKKÄLÄN KUNTA

Arviointikertomus 2022

Miehikkälän kunnan tarkastuslautakunta

1 TARKASTUSLAUTAKUNNAN TOIMINTA

Tehtävät ja toiminnan tarkoitus sekä tavoitteet

Tarkastuslautakunnan tehtävistä on säädetty kuntalain 121 §:ssä ja kunnan hallintosäännössä. Valtuusto asettaa tarkastuslautakunnan hallinnon ja talouden tarkastuksen sekä arvioinnin järjestämistä varten.

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on mm.:

- 1) valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat
- 2) arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla;
- 3) arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää;
- 4) huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta;

Tarkastuslautakunta laatii arviointisuunnitelman ja antaa valtuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Arviointikertomus käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä. Lautakunta voi antaa valtuustolle muitakin tarpeellisia pitämiään selvityksiä arvioinnin tuloksista.

Tarkastuslautakunnan kokoonpano ja toimintamuodot

Kunnanvaltuusto on 9.8.2021 § 25 asettanut kuntalain 121 §:n mukaisesti tarkastuslautakunnan toimikauttaan vastaavien vuosien hallinnon ja talouden tarkastuksen järjestämistä varten.

Tarkastuslautakunnan kokoonpano arviointivuonna:

Jäsenet

Mikko Suoknuuti, puheenjohtaja

Katriina Törönen, varapuheenjohtaja

Riku Jokimies

Minna Karhu

Pekka Ruoppa

Marjatta Rezlaf

Aleksei Kumpulainen

Eini Tulkki

Tarkastuslautakunnan sihteerinä on toiminut tarkastaja Hanna Hanninen BDO Auditor Oy:stä, joka on toiminut tilintarkastuspalvelujen tuottajana vuosina 2019–2022. Tilintarkastuspalvelut kilpailutettiin tilikauden aikana ja vuosiksi 2023–2026 tilintarkastusyhteisöksi valittiin BDO Auditor Oy.

Tarkastuslautakunta toteutti työnsä hyväksymänsä arviointisuunnitelman mukaisesti kokoontumalla kaikkiaan seitsemän kertaa. Virolahden tarkastuslautakunnan kanssa järjestettiin yhteinen kokous Virolahdella 22.3.2023.

Tarkastuslautakunta perehtyi toimintavuonna kunnan toimintoihin ja talouteen haastatteleamalla kunnanjohtajaa, hallintojohtajaa, toimialajohtajia ja tehtäväalueiden vastuuviranhaltijoita sekä valtuuston ja hallituksen puheenjohtajistoa. Tarkastuslautakunta teki arviointivuoden aikana tutustumiskäynnin Miehikkälän nuorisotiloihin (Kiwi).

Tarkastuslautakunta perustaa arviointinsa valtuuston, kunnanhallituksen ja lautakuntien pöytäkirjoista, toimintakertomuksesta sekä kunnallisjohdon ja eri tehtäväalueiden henkilöstön haastatteluissa tekemiinsä havaintoihin.

Tilintarkastus

Miehikkälän kunnan tilintarkastajana vuonna 2022 on toiminut BDO Audiator Oy, vastuullisena tilintarkastajana JHT, KHT Ulla-Maija Tuomela. Avustavana tarkastajana on toiminut Hanna Hanninen. Tilintarkastaja on raportoinut 23.5.2023 tarkastuslautakunnalle tarkastussuunnitelmansa toteutumisesta.

Sidonnaisuuksien valvonta

Kuntalain 84 §:n mukaan laissa todettujen luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden on tehtävä sidonnaisuusilmoitus johtotehtävistään sekä luottamustoimistaan elinkeinotoimintaa harjoittavissa yrityksissä ja muissa yhteisöissä, merkittävästä varallisuudestaan sekä muista sidonnaisuuksista, joilla voi olla merkitystä luottamus- tai virkatehtävien hoitamisessa. Ilmoitusvelvollisuus astui voimaan uuden valtuustokauden alusta lähtien.

Tarkastuslautakunta käsitteli tehtävänsä mukaisesti tilikauden aikana muutokset sidonnaisuuksissa ja saattoi sidonnaisuusrekisterin valtuustolle tiedoksi. Joiltakin ilmoitusvelvollisilta on jouduttu pyytämään ilmoitusta useampaan kertaan. Ilmoituksen tekeminen on ilmoitusvelvollisen vastuulla eikä sitä tulisi joutua pyytämään uudelleen. Avoimuus myös lisää osaltaan kunnan hyvää mainetta tässäkin asiassa.

2 EDELLISEN VUODEN ARVIINTIKERTOMUKSEN KÄSITTELY

Valtuusto on käsitellyt arviointikertomuksen 2021 kokouksessaan 20.6.2022 ja päättänyt pyytää kunnanhallitukselta lausunnon niistä toimenpiteistä, joihin kertomus antaa aihetta.

Kunnanhallitus on antanut vastaukset arviointikertomukseen 14.11.2022 ja lautakunta on hyväksynyt ne 8.12.2022.

Tarkastuslautakunta on tyytyväinen annettuihin vastineisiin ja seuraa niiden toimeenpanoa.

3 KUNTASTRATEGIAN TOTEUTUMINEN

Kuntalain 37 §:n mukaan kunnassa on oltava kuntastrategia, jossa valtuusto päättää kunnan toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista. Miehikkälän kunnanvaltuusto hyväksyi 20.6.2022 uuden kuntastrategian ajalle 2022-2025. Vuoden 2023 talousarviossa ja toimintasuunnitelmissa on huomioitu uuden kuntastrategian mukaiset arvot ja teemat.

Miehikkälän kunnan toimintaa ohjaa jatkossa kuntastrategia, jonka visio on kiteytetty lausahdukseen: **”turvallisesti pinnalla”**

Kuntastrategian toteutumisen arvioinnin pohjana on ollut vuosille 2018-2021 voimassa ollut kuntastrategia, jonka toiminta-ajatuksena oli:

”Olemme rohkea, yhteisöllinen ja elinvoimainen kunta, joka luo toiminnallaan laaja-alaisesti hyvinvointia tarjoten asukkailleen, yrittäjilleen ja matkailijoilleen ainutlaatuisen toimintaympäristön.”

Tarkastuslautakunnan havainnot ja suositukset

Vuonna 2022 kunnan väkiluku ei kasvanut edellisvuoden malliin muuttotappiosta ja ikärakenteesta johtuen, mutta syntyvyys pysyi hyvällä tasolla (8 lasta) verrattuna muutaman vuoden takaisin lukemiin. Vaikka vuodelle 2022 oli suunniteltu pieniä investointeja, tehtiin loppuvuodesta päätös uuden päiväkodin rakentamisesta Pitkälkelle. Päiväkotitoiminta tarjoaa strategian mukaisesti lapsiperheille suotuisan toimintaympäristön ja kuvastaa kunnan elinvoimaisuutta.

Yhdessä tekemällä luodaan kuntaan elinvoimaisuutta. Yhteisöllisyys toteutuu kulttuuritoimien yhteistyössä eri toimien ja paikallisyhdistysten kanssa kaikenikäisille järjestämien liikunta- sekä kulttuuritapahtumien ja -toimintojen myötä. COVID-19 pandemiavuosien jälkeen nämä ovat saavuttaneet kokoonsa nähden suuria kävijämääriä.

4 KUNNAN TALOUS

Suomessa kuntatalous oli vuonna 2022 juuri ja juuri tasapainossa. Kuntien vuosikatteen heikkenivät, mutta omaisuuden myyntivoitot paransivat tulosta. Vuonna 2022 maksettiin vielä koronakuluja vastaavia avustuksia. Kuluja lisäsi energian markkinahintojen merkittävä kasvu. Suomen reilusta 300:sta kunnasta noin 90 teki alijäämäläisen tuloksen vuonna 2022.

Miehikkälän tilikauden 2022 tulos oli 892 000 euroa alijäämäinen. Alijäämäinen tulos on seurausta Kymsoten korkeasta jäsenkuntalaskutuksesta ja alijäämien kattamisesta. Kunnan toimintavuosi 2022 oli haastava ja vaativa vuosi koko organisaatiolle. Vuosi 2022 alkoi poikkeusoloissa, mutta COVID-19 pandemian aiheuttamien rajoitusten päätyttyä toimintaan vaikutti Venäjän Ukrainaan aloittama hyökkäyssota ja sen myötä matkustusrajoitukset sekä pakotteet. Talouteen ovat vaikuttaneet myös nopea inflaa-

tio, investointikustannusten kasvu ja korkojen nousu. Talouslukujen vertailu edelliseen vuoteen on haastavaa ja näin tulee olemaan jatkossakin, kun hyvinvointialueen vuoksi kunnan rahoituspohja muuttuu. Tällä on vaikutusta sekä kunnallisverotukseen että valtionosuuksiin.

Tarkastuslautakunta on tarkastellut kunnan taloustilanteen kehitystä keskeisten tunnuslukujen osalta alla olevassa taulukossa.

Talouden keskeiset tunnusluvut			
Tunnusluku	2022	2021	Kehitys edelliseen vuoteen
Vuosikate poistoista, %	8,0	83,0	—
Omavaraisuusaste, %	62,0	62,0	+
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	49,0	53,0	+
Taseen ylijäämä €/asukas	4018	4425	—
Lainat €/asukas	4189	4417	+
Kassan riittävyys, pv	41	65	—
Investointien tulorahoitus, %	20	237	—

Miehikkälän kunnan vuoden 2022 tulos oli toista vuotta alijäämäinen. Kymsoten alijäämän kattamisesta ja palkkaharmonisointikustannuksista aiheutunut jäsenlaskutuksen kasvu lisäsi tulosvaikutteisia sote-kuluja noin 1,5 miljoonalla eurolla, joka selittää tilikauden tuloksen poikkeamisen talousarviosta.

Kunnalla on taseessa edelleen kertyneitä ylijäämiä vuoden päättyessä yhteensä 7,3 miljoonaa euroa, joten kuntalain mukaista talouden tasapainottamisvelvoitetta ei ole. Kunnan lainamäärän lasku jatkui tilikauden aikana, jonka myötä kunnan suhteellinen velkaantuneisuus -tunnusluku laski edellisestä vuodesta. Kymsoten kasvaneen jäsenlaskutuksen johdosta heikentynyt vuosikate näkyy tunnusluvuissa.

Vuoden verotulot ja valtionosuudet toteutuivat alkuperäistä budjettia paremmin ja tulotasoa nosti kunnalle myönnetty 330 000 euron harkinnanvarainen valtionosuus. Toimintatuotot jäivät 497 000 euroa alle talousarvion. Tämä johtui ravintopalveluiden ateriamäärien vähenemisestä ja liian varovaisesta ateriahintojenkorotuksesta sekä rantatonttikauppojen myyntivoitot jäivät toteutumatta. Toimintakulujen toteutumiseen budjetoitua korkeampina vaikutti suurimpana Kymsoten laskutus. Kunnan maksuvalmius on hyvä, vaikka kassan riittävyys lyhenikin edelliseen vuoteen verrattuna. Joulukuussa laskutettu kuntayhtymän kumulatiivinen alijäämä heikensi kunnan maksuvalmiutta yli miljoonalla eurolla.

Tulorahoitus ei riittänyt investointeihin ja vuosikate poistoista sekä investointien tulorahoitus -tunnusluvut heikkenivät. Vuosikatteen ja poistojen suhdetta kuvaa tunnusluku vuosikate prosentteina poistoista. Jos tunnusluku on vähintään sata, on kunnan talous tasapainossa. Jos tunnusluvun arvo on plusmerkkinen, mutta pienempi kuin sata, on kunnan talous heikko tai heikkenevä. Miinusmerkkinen vuosikate merkitsee, että talous on selkeästi epätasapainossa.

Miehikkälän taloustilanne on erittäin haastava. Sote-laskutuksen kasvulla 2021 ja 2022 on kauaskantoisia seurauksia, sillä hyvinvointialueelle siirtyvät menot määräytyvät v 2021 ja 2022 kustannustason mukaisesti. Siirtynyt kustannustaso leikkaa kunnan

verotulo- ja valtionosuusrahoitusta pysyvästi vuodesta 2023 alkaen. Omat käytännön haasteensa ja mahdollisuutensa kuntaan tuo Kaakon kaksikon valtuustojen maaliskuussa 2023 tekemä päätös Kaakon kaksikon yhteistoiminnan purkamisesta 31.12.2024 mennessä.

Tarkastuslautakunnan havainnot ja suositukset

Miehikkälän kunnan tulos 2022 on edellisvuoden tapaan alijäämäinen Kymsoten laskutuksen johdosta. Kymsoten alijäämän kattamisen vuoksi myös vuosikate laski huomattavasti edellisvuodesta. Lautakunta pitää hyvänä asiana, että kunta haki ja sai harkinnanvaraista valtionosuutta.

Koska peruspalveluiden valtionosuusrahoitus vähenee Miehkälässä vuodelle 2023 kasvaneiden sote-kustannusten myötä sote-palveluiden siirryttyä Hyvinvointialueille, on kunnan tarkastettava kustannusrakennettaan. Myös Kaakon kaksikon yhteistoiminnan purkamisen myötä tulee kartoittaa, mitä kannattaa tuottaa itse ja mitä hankkia muualta. Yhteistyön tärkeys muiden lähialueen kuntien kanssa korostuu.

Lautakunta muistuttaa, että Kaakon kaksikon yhteistoiminnan purkaminen aiheuttaa omat käytännön haasteensa, mutta kuntakuvan positiivisuuden sekä hyvän yhteishengen ylläpitäminen on kunnassa elintärkeää.

Kunnalla on velkaantumispainetta erityisesti Kymsoten alijäämän kattamisesta johtuen sekä investointien (uusi päiväkotito) rahoittamiseksi, jotta maksuvalmius voidaan säilyttää riittävällä tasolla. Korkojen nousulla on olennainen vaikutus tulevina vuosina kunnan taseessa olevien lainojen kustannuksiin ja tulevien investointien rahoituskustannuksiin.

5 TOIMINNALLISTEN JA TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

5.1 Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Toiminnalliset tavoitteet toteutuivat riittävässä määrin. Tarkastuslautakunta on esittänyt arvionsa talousarviotavoitteiden toteutumisesta alla olevassa taulukossa. Talousarviossa 2022 sitovia määrärahoja olivat toimitilin kohtaiset nettomenot. Tarkastuslautakunta on arvioinnissaan käyttänyt seuraavia värisymboleita:

	=alittanut talousarvion
	= talousarvio
	=ylittänyt talousarvion

Talousarvion 2022 toteutumisen, 1000 €, netto	TA 2022	Muutettu TA	Toteutuma	Arvio
Keskusvaalilautakunta	-12		-2	
Tarkastuslautakunta	-18		-17	
Kunnanvaltuusto	-41		-35	
Kunnanhallitus	-9247	-10513	-10 735	
Sivistystoimi	-3071		-3174	
Tekninen lautakunta	-726	-880	-1034	
Lupajaosto	-124		-103	
Vesihuoltolaitos	-21	-61	-70	

Talousarvioon oli tehty nettomenoihin muutoksia teknisen toimen, vesihuoltolaitoksen ja kunnanhallituksen osalta vuoden 2022 aikana.

Tarkastuslautakunnan havainnot ja suositukset

Talousarvio toteutui sote-kustannuksia lukuun ottamatta pääosin hyvin. Sote-kustannusten ylitys näkyy selvästi kunnanhallituksen toteumassa. Joitakin tulosalueta-soisia ylityksiä tapahtui mm. sivistys- ja teknisen toimen osalta.

Talousarviotavoitteiden toteutumisen arviointi on vaikeaa, koska tilinpäätöksessä on puutteita asetettujen tavoitteiden toteutumien raportoinnissa. Talousarviotavoitteet tulee johtaa kuntastrategiasta ja tavoitteiden tulee olla selkeästi mitattavia, jotta niiden toteutumista voidaan arvioida ja selvittää riittävästi. Lautakunta toivoo, että tavoitteiden selkeä mitattavuus on otettava huomioon uuden strategian pohjalta laadittujen talousarviotavoitteiden mittareiden laadinnassa.

5.2 Yleishallinto

Yleishallinnon talousarvioon sisältyy keskusvaalilautakunnan, tarkastuslautakunnan, kunnanvaltuuston ja kunnanhallituksen alaiset toiminnot. Kymsoten osalta tavoiteltiin toimivaa edunvalvontaa. Yleishallinnossa on tapahtunut pääosin vähäisiä määrärahojen ylityksiä tilikauden aikana. Suurimpana kunnanhallituksen muutettuun talousarvioon verrattu 200 t€ ylitys. Sitovuustason ylitys johtui sote-budjetin ylitymisestä.

Kunnanhallituksen toimialan tulosalueiden osalta tarkastuslautakunta kävi läpi asuntotoimelle, elinkeinopalveluille, museotoimelle ja tukipalveluille asetettuja tavoitteita ja tavoitteiden toteutumista talousarviovertailun tietoihin perustuen.

Tarkastuslautakunnan havainnot ja suositukset

Vuosi 2022 oli Sote-kuntayhtymän viimeinen toimintavuosi. Omistajakuntien laskutus nousi merkittäväällä tavalla talousarviolukemista ja se tulee haastamaan kunnan taloutta pysyvällä tavalla tulevina vuosina. On huomattu hyvinvointialueen uudistuksen kohtelevan eri alueita kovin eriarvoisesti. Lautakunta on tyytyväinen johdon toimiin sote-palveluluiden asianmukaisen laskutuksen ja laadukkaan palvelun puolesta.

5.2.1 Asuntotoimi

Asuntosihteri vastaa kunnan asuntojen vuokraustoiminnasta ja asuntokannan ylläpidosta ja korjauksesta. Asuntojen edellisvuodesta (83 %) parantunut käyttöaste 91 % ylitti asetetun 90 % tavoitteen vuonna 2022.

Tarkastuslautakunnan havainnot ja suositukset

Kuntien koko asuntokannan jatkuvaan kunnossapitoon ja asukasviihtyvyyteen tulee kiinnittää huomiota. Hyväkuntoiset asunnot lisäävät kunnan vetovoimaa. Asukastilaisuudet lisäävät yhteisöllisyyttä ja sitoutuvuutta kuntaan. Lautakunta tiedustelee, oliko strategian mukaisia asukastyytyväisyyskyselyitä tehty?

5.2.2 Elinkeino- ja matkailupalvelut sekä museotoimi

Miehikkälän kunta ostaa elinkeinopalvelut, johon sisältyy sopimus seudullisista elinkeino-, matkailu- ja myyntipalveluista Cursor Oy:ltä, joka mm. opastaa alueen yrittäjiä ja yrittäjäksi aikovia ja toteuttaa kehittämissuunnitelmia. Kunta osallistuu Kotkan – Haminan seudun kuntien yhteiseen seudulliseen markkinointiin ja museotoimen henkilöstö hoitaa seudullisen yhteismarkkinointisopimuksen mukaiset tehtävät.

Elinkeinopalvelut

Elinkeinopalveluiden päätavoitteena on kuntastrategian mukaisesti kunnassa toimivien ja aloittavien yritysten toimintaedellytysten parantaminen ja elinkeinorakenteen monipuolistaminen. Vuoden 2022 painopisteet Cursorin toiminnassa olivat mm. matkailun kehittämishankkeet sekä investointien mahdollistaminen ja kunnassa toimivien tai aloittavien yritysten aktiivinen tukeminen. Maailman tilanteen vuoksi Muurikkalan yritysalueen markkinointia ei aloitettu.

Uusia yrityksiä kunnassa perustettiin 4 (tavoitteena 8). Tavoitteeseen (alle 10 %) oli päästy työttömyysasteen osalta. Työttömyysaste 9,5 % (12/22) oli laskenut edellisestä vuodesta (13,2 %).

Matkailupalvelut

Matkailutoimen tehtävät hoidetaan yhteistyössä Cursor Oy:n kanssa seudullisen yhteistyösopimuksen mukaisesti. Covid tilanteen helpotuttua tapahtumia järjestettiin mm. Pikkukylien Pikkumarkkinat ja Miehikkälän Menopäivä. Tapahtumakesän osallistumishalukkuus yllätti positiivisesti.

Museotoimi

Toiminnan painopisteenä on yritysyhteistyössä tapahtuva historia- ja luontomatkailun kehittäminen sekä kulttuuri- ja sotahistorian sisältöasiantuntemuksen ja kokoelmien hyödyntäminen maaseutumatkailun kehittämisessä. Salpalinja-museo Salpakahviloinen ja myymälöinen toimii Miehikkälän matkailun kärkikohteena ja yhdessä Salpapolku-retkeilyreitit kanssa matkailun veturikohteena.

Tarkastuslautakunnan havainnot ja suositukset

Lautakunta on tyytyväinen, että miehikkäläläiset yrittäjät ovat aktiivisesti hyödyntäneet hyvin toimivaa Cursorin yritysneuvontaa.

Miehikkälä kärsii rajakuntana suhteellisesti keskivertokuntaa enemmän itärajan tilanteesta. Tilanteella on negatiivinen vaikutus esimerkiksi alueen työllisyyteen ja investointinäkymiin, kuten Muurikkalan yritysalueen kehitykseen.

Itärajan tilanteen myötä Miehikkälä on nimetty rajakuntana valtioneuvoston asetuksella alueiden kehittämisestä ja EU alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanosta annetussa laissa tarkoitetuista tukialueista v. 2022-2027 korkeimman tukitason alueeksi. Tämä päätös mahdollistaa yrityksille jopa 40 % tukitason investointeihin. Päätös luo merkittäviä mahdollisuuksia kehittää ja monipuolistaa kunnan elinkeinotoimintaa ja siihen kannattaa ehdottomasti tarttua.

Lautakunta tiedustele, miten kunta aikoo hyödyntää korkeamman tukitason tarjoamia mahdollisuuksia yritystoiminnan kehittämiseksi. Kunnalta toivotaan entistä aktiivisempaa tiedottamista ja ohjaamista yritystukien käyttöön.

Aktiivisen markkinoinnin ansiosta kunnan matkailutoiminta on edelleen vireää. Lautakunta pitää tärkeänä matkailu- ja museotoiminnan kehittämistä, mutta jatkossa tulee kiinnittää huomiota myös toiminnan taloudellisiin edellytyksiin ja vastuualueisiin. Tärkeänä voidaan pitää myös paikallisten yritysten ja yhteisöjen osallistamista.

5.2.3 Tukipalvelut

Tukipalvelut muodostuvat talous- ja henkilöstöpalveluista.

Talousoalvelut

Talousoalvelut on selviytynyt hyvin toiminnallisista ja taloudellisista tavoitteistaan. Uusia taloushallinnon järjestelmiä oli otettu käyttöön. Käyttönotot pysyivät lisämäärärahan myöntämisen jälkeen budjetissa pl. pieni 400 euron budjettilylitys.

Henkilöstöhallinto

Henkilöstöraportti 2022 on laadittu ja hyväksytty kunnanhallituksessa 20.3.2023. Henkilöstön sairauspoissaolot kasvoivat edelliseen vuoteen verrattuna. Sairauspoissaolot olivat 26,5 päivää työntekijää kohden (2021: 18,9/ 2020: 16,6). Kaakon kaksikon kuntien henkilöstöpoliittiset linjaukset esitetään henkilöstöpoliittisessa ohjelmassa.

Vuonna 2022 alusta työterveyspalveluiden tuottaja vaihtui ja otettiin käyttöön e-Passi työntekijöiden hyvinvoinnin tukemiseen. Henkilöstöhallinnon budjetti toteutui arvion mukaan.

Tarkastuslautakunnan havainnot ja suositukset

Henkilöstöraportti antaa hyvän käsityksen kunnan henkilöstötilanteesta sekä henkilöstösuunnitelmista ja kehittämistyöstä. Henkilöstöraportin mukaan Kaakon kaksikon kehityskeskusteluprosentti oli laskenut edellisvuoden 99 %:sta, mutta se oli edelleen korkea, 90 %, vaikka tavoitetta 100 % ei saavutettu.

Sairauspoissaolojen määrä kalenteripäivinä nousi edellisvuodesta 2334 (2021: 1578/ 2020: 1222) korona pandemia tilanteen normalisoituessa henkilöstömäärän pysyessä samoissa lukemissa ja palkkakustannusten hieman noustua palkankorotusten myötä. Nousua selittää muutamat pitkät sairauslomat. Lautakunta on tyytyväinen henkilökunnan hyvinvoinnin panostamiseen mm. kunnan koko henkilöstölle työterveyspalvelujen kautta järjestämällä ”jaksaminen poikkeusolosuhteissa työpajalla” sekä v 2022 käyttöön otetulla Epassi-sovelluksella.

Henkilöstölle vuosi 2022 alkoi poikkeusoloissa tilojen käytön rajoittamiselle sekä etätyömääräyksen jatkuessa niissä tehtävissä, joissa se oli mahdollista. Lautakunta on tyytyväinen, että kunta on kapealla henkilöstöorganisaatiolla kyennyt tuottamaan kuntalaisille erinomaisia palveluja muutosten ja haasteidenkin keskellä sekä pystynyt auttamaan kunnan kokoon nähden suurta joukkoa sotaa pakenevia. Henkilöstö ansaitsee kiitosta kunnan ja kuntalaisten hyväksi tehdystä työstä.

Henkilöstön vaihtuvuus on kasvussa. Työvoiman saatavuudessa on ollut suuria haasteita sivistyspalvelujen osalta – erityisesti sijaisten rekrytoinnissa puhtauspalveluihin ja varhaiskasvatukseen. Lautakunta toteaa, että mahdollisiin eläköitymisiin ja henkilös-

tömuutoksiin on varauduttava ja pitääkin tärkeänä, että kunta houkuttelee vetovoimaisuudellaan ammattitaitoisia työntekijöitä ja uusia asukkaita.

Usea tehtävä kunnan tehtäväkentässä on ns. yhden henkilön varassa ja riskinä on ”hiljaisen tiedon” menettäminen henkilöstövaihdosten yhteydessä. Haasteita lisää, kun Kaakon kaksikon yhteistoimintaa aletaan purkamaan ja uutta organisaatiota luomaan. Lautakunta pitää tärkeänä tiedon siirron avoimuutta ja saatavuutta.

Kunnan hallinto on päättänyt aloittaa yhteistoiminta neuvottelut kunnallishallinnossa. Lautakunta toivoo avointa viestintää henkilöstölle ja kuntalaisille muuttuvassa tilanteessa.

5.3 Sivistys- ja hyvinvointi

Sivistys- ja hyvinvointilautakunnan toimintakulujen sekä tuottojen toteumat olivat hieman budjetoitua suuremmat. Budjetti ylittyi 102 t€. Strategiset tavoitteet eivät toteutuneet osaavan henkilökunnan rekrytoinnin suhteen. Lautakunnan arvioinnin painopisteenä 2022 oli sivistys- ja hyvinvointitoimen osalta varhaiskasvatus ja esiopetus sekä nuorisotoimi. Lautakunta kuuli sivistys- ja hyvinvointijohtajaa sekä varhaiskasvatustoimintajohtajaa ja vapaa-aikapalvelupäällikköä arviointia suorittaessaan.

5.3.1 Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuspaikat ja esiopetuspaikka kyettiin järjestämään lain puitteissa. Alueen varhaiskasvatusta tarjoaa Miehikkälän päiväkotitoiminta ja sen kolme lapsiryhmää. Esiopetus on keskitetty kirkonkylälle. 1.8.2021 alkaen kunnan viisivuotiailla on ollut oikeus osallistua yhden vuoden varhaiskasvatukseen ennen esiopetusta ja vuonna 2022 viisivuotiaiden maksuttomaan varhaiskasvatukseen osallistui koko ikäluokka. 1.8.2022 on otettu käyttöön Kaakon kaksikon päivitetty varhaiskasvatussuunnitelma ja esiopetuksen opetussuunnitelma. Lapsimäärän kasvaessa päätös Miehikkälän uuden, läntisen alueen päiväkodista on tehty valtuustossa 20.12.2022.

5.3.2 Perusopetus

Kunnassa järjestetään perusopetusta kolmessa koulussa. Lukio-opetusta järjestetään Virolahdella. Vuonna 2022 kouluissa päästiin takaisin lähiopetukseen. Laki oppivelvollisuuden laajentumisesta tuli voimaan 1.1.2021. Lain myötä kaikki perusopetuksen suorittaneet jatkavat oppivelvollisina toiselle asteelle. Yhteistyö Etelä-Kymenlaakson ammattiopiston Ekamin kanssa on tiivistynyt mm. aloituspajaluokka on aloittanut Ekamin resurssina. Oppilastöiden työaineet ovat kallistuneet ja budjetti ylittynyt.

Yläkoulun osalta opettajarekrytointi osoittautui erittäin haastavaksi v. 2022, mikä vaikutti koulun arkeen, hyvinvointiin ja jaksamiseen. Koululaiskuljetuskilpailutus jatkui vuodelle 2023.

Vuoden 2022 aikana hallinnossa on otettu käyttöön uusia sähköisiä kokousohjelmia palautekyselyjen tuomien tiedonkulun ongelmien ratkaisemiseksi.

Kirjasto

Kirjasto on toiminut normaalisti palvelen asiakkaita. Myös kirjastoauto kiertää kolmella pysäkillä kerran kuukaudessa koulujen lukuvuoden ajan. Kirjaston toiminta on pysynyt talousarvion puitteissa – määrälliset tavoitteet ovat jääneet saavuttamatta.

Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisotoimi

Vapaa-aikatoimen tavoitteena on liikuntatoimintaa järjestämällä edistää kuntalaisten terveyttä ja hyvinvointia, nuorisotoiminnan avulla parantaa nuorten elinoloja ja luoda edellytyksiä osallistumiseen turvallisessa ympäristössä sekä kulttuuritoiminnan myötä kasvattaa kuntalaisten henkistä hyvinvointia ja tukea tasapainoista kehitystä.

Nuorten työllistämisen ja koulutuksen eri muotoja on otettu käyttöön laaja-alaisesti toimimalla yhteistyössä eri tahojen kanssa. Nuorten työpajatoiminnan kautta nuorisotoimi huolehtii omalta osaltaan nuorten koulupudokkaiden sijoittumisesta koulutukseen ja työelämään. Nuorisovaltuusto toimii aktiivisesti ja nuorisotalo Kiwi on ahkerassa käytössä.

Tarkastuslautakunnan havainnot ja suositukset

Kunnassa suurimmat talousarvion ylittäneet kuluerät sivistys ja hyvinvoinnin osalta ovat lautakunnan saaman tiedon mukaan aiheutuneet koulukuljetuksista. Lautakunta pyytää toimialalta tarkennusta talousarvion määrärahan ylityksestä.

Lautakunnalla on huoli nuorten hyvinvoinnista. Hyvinvointialueen aloittaessa esim. koulupsykologipalvelut ovat heikentyneet. Lautakunta pitää tärkeänä ennaltaehkäisevää työtä sekä kodin ja koulun/päiväkotien yhteistyötä ja vastuuta.

Lautakunta pitää positiivisena, että nuorisotalolla on järjestetty monipuolista toimintaa, mm. Nuorisotalo Kiwissä nuorisovaltuuston järjestämä pakuhuone -teemailta, sekä paikallisten yhdistysten kautta tarjotut monipuoliset liikuntamahdollisuudet ja erilaiset kulttuuritapahtumat.

5.4 Kuntatekniikka

Miehikkälän kuntatekniikka tuottaa Kaakon kaksikon toimintojen kiinteistö- ja ruokapalvelut sekä kuntalaisille lakisääteiset kunnallistekniikan, ympäristöterveydenhuollon, eläinlääkintähuollon ja pelastustoimen palvelut. Kuntatekniikan tulot ja menot

jäivät merkittävästi alle talousarvion. Kuntatekniikan talous toteutui budjetoitua heikompana. Budjetti ylityksen pääasialliset syinä olivat toteutumaton myyntivoitto tonteista, puun arvioitua vähäisempi myynti sekä pelastustoimen maksuosuuksien korotus. Lämmityskulut ylittyivät pääosin öljyn hinnan noususta johtuen. Kuntalaispalautekyselyitä ei koronapandemian vuoksi päästy toteuttamaan.

Rakennusvalvonnan talous toteutui hieman alle talousarvion. Lupa-arkistoa sähköistettiin.

Tonttien kysyntä jatkui heikkona. Vuoden 2022 aikana ei myyty edellisvuoden tapaan yhtään tonttia. Tonttitarjonta kunnassa on melko hyvä ja esillä kunnan nettisivuilla. Kunnan kiinteistökanta on tällä hetkellä hyvässä kunnossa.

Ravintopalvelut

Ravintopalvelut jäi budjetoidusta (talousarvio: 400 t€) ja toiminta jäi tappiolle -57 t€.

Kaakon kaksikosta siirtyi lain nojalla v 2022 päätteeksi merkittävä osa ravinto- ja puh-tauspalveluyöntekijöistä Kymenlaakson hyvinvointialueelle. Kun puolet ravintopalveluiden henkilökunnasta siirtyi hyvinvointialueelle, oli tällä vaikutusta keittiötoiminnan järjestämiseen kouluille ja varhaiskasvatukseen kustannustehokkaasti omana palvelutuotantona. Tilikauden aikana Miehikkälän kunnanvaltuusto päätti hyväksyä Kymijoen Ravintopalvelujen tarjouksen sivistystoimen aterioiden tuottamisesta ja jatkossa ostaa sivistystoimen ateriat yhtiöltä, eikä Miehikkälän kunnalla enää ole omaa ravintopalvelua.

Tarkastuslautakunnan havainnot ja suositukset

Asunnoista oli saatu pääosa korjattua v. 2021. Korjaustarvetta v. 2022 oli budjetoitua vähemmän. Lautakunta pitää tärkeänä korjaustoiminnan jatkuvuutta.

Maailmanpoliittisesta tilanteesta ja hintojen noususta johtuen tilikauden aikana ei edellisvuoden tapaan myyty yhtään tonttia. Lautakunta toteaa, että toimenpiteitä tonttien aktiiviseen markkinointiin sekä markkinointiviestinnän sisältöön ja kohdentamiseen tulee edelleen kehittää.

Rakennusvalvontaa oli kunnassa tehostettu ja ohjeistuksen saatavuutta helpotettu. Lautakunnalle on ilmaistu huoli kuntalaisten passiivisuudesta lupa-asioiden osalta. Kunnan tulisi korostaa kuntalaisille lupa-asioiden kuntoon saattamisen tärkeyttä.

Lautakunnan saaman tiedon mukaan puun myynti oli toteutunut suunnitellusti, mutta maksutuotot eivät kirjautuneet samalle tilikaudelle. Lautakunta suosittelee tarkastelemaan tulevien puukauppojen osalta puun myyntitulojen maksuaikatauluja ja mahdollisuutta ennakkomaksutuottojen maksamiseen suunnitellulle tilikaudelle.

6 INVESTOINNIT JA HANKINNAT

Investointeihin varattiin kunnan talousarviossa 2022 määrärahaa 676 000 € (netto) ja toteutuneet investoinnit olivat 399 900 € (netto). Investoinnit toteutuivat 59 % budjetoidusta.

Tarkastuslautakunnan havainnot ja suositukset

Investoinnit eivät toteutuneet suunnitellusti. Kuntatekniikan vaikea ja moninainen vuosi mm. hyvinvointialueen muutoksiin liittyen heijastui myös investointeihin. Pieninvestoinnit ovat työllistäneet – paljon hankkeita ja korjaustarpeita mm. kadunkorjaukset. Myös henkilöstövaje ja urakoitsijoiden saatavuus on koettu ongelmallisiksi. Lautakunta nosti esiin hankintatoimen organisoinnin sekä resurssoinnin ja hankintaprosessin hallinnan tärkeyden.

Rakentamisen haasteena kunnilla ovat olleet inflaation merkittävän nousun vuoksi yleinen rakennuskustannusten kasvu. Lautakunta haluaa kiinnittää huomiota kustannusten seurantaan käynnissä olevien (uusi päiväkotit) ja tulevien investointien osalta. Korkotason muutoksella tulee olemaan myös vaikutusta kunnan talouteen kasvavina korko- ja rahoituskuluina.

Kunnan uuden strategian määrittelemä rohkeus ja uudistuminen toteutuu kunnan solmittua esisopimuksen aurinkovoimalahankkeen osalta (Better Energyn aurinkovoimalahanke). Investointi toteutuessaan on merkittävä kunnan taloudelle kiinteistöverotuottojen muodossa.

7 KONSERNILLE ASETETTUJEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Miehikkälän kuntakonserniin kuuluu seitsemän (7) tytäryhteisöä ja kolme (3) kuntayhtymää sekä yksi (1) osakasyhteisö. Tarkastuslautakunnan arvioinnin painopistealueena oli konserniyhtiöiden taloudellinen tila, asuntokannan kunto sekä korjaustarpeet. Tarkastuslautakunta kuuli asuntosihteeriä arviointia suorittaessaan.

Talouden arviointimenettelyyn johtavien raja-arvojen toteutuminen

Uuden kuntalain 118 §:ssä erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettelyn käynnistämisen arvioinnissa käytetyt tunnusluvut on ulotettu kuntakonserniin. Näin konsernitilinpäätös saa aiempaa merkittävämmän painoarvon ja kunnan tytäryhteisöillä on merkittävä taloudellinen vaikutus. Tarkastuslautakunta on tarkastellut kunnan ja kuntakonsernin taloustilannetta suhteessa kuntalain mukaisiin talouden arviointimenettelyn mahdollisesti käynnistäviin raja-arvoihin. Tarkastuslautakunta on arvioinnissaan käyttänyt seuraavia värisymboleita:

	=tilanne on hyvä
	=tilanne on huolestuttava
	=tilanne on huono

Talouden arviointimenettelykriteereitä on uudistettu 1.3.2019 voimaan tulleessa la-
kimuutoksessa. Kunnan ja kuntakonsernin vuoden 2022 talouslukujen vertailu arvioin-
timenettelyn raja-arvoihin on esitetty alla olevassa taulukossa, jossa sovelletaan raja-
arvoja vuosien 2021 ja 2022 tilinpäätösten tunnuslukujen perusteella.

Raja-arvo	Raja-arvot	Kunnan tunnusluku	Arvio 2022
Kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää.		Kunnan taseessa on kertynyttä ylijäämää	
Kunnan konsernitaseeseen kertynyt alijäämä: > 1000 €/as (ed. vuosi > 500 €/asukas)		Konsernitaseessa on kertynyttä ylijäämää	
Rahoituksen riittävyyttä ja vakavaraisuutta kuvaavat tunnusluvut			
<i>(yhteenveto alakohdista 1-4)</i>			
Kunnan konsernituloslaskelman vuosikatteen ja poistojen suhde on alle 80 %	alle 80 %	vuosikate/poistot % on 33,7 %	
Kunnan tuloveroprosentti ylittää keskimääräisen tulovero-% +2,0 %	20,01% (22,01%)	21,50 %	
Kuntakonsernin lainamäärä ja vuokravastuiden määrä asukasta kohden ylittää puolella kuntakonsernin keskimääräisen	9065 €/asukas 2021 tieto	6 202 €/asukas	
konsernitilinpäätöksen laskennallinen lainanhoitokate alle 0,8	alle 0,8	3,4 prosenttia	

Uudistuneissa rahoitusta ja vakavaraisuutta kuvaavissa kriteereissä huomioidaan muun muassa kuntakonsernin vuokravastuut lainamäärän lisäksi sekä kuntakonsernin suhteellisen velkaantuneisuuden sijaan konsernitilinpäätöksen laskennallinen lainanhoitokate. Lisäksi kunnan tuloveroprosentti voi jatkossa ylittää 2,0 prosenttia kuntien keskimääräisen tuloveroprosentin.

Kuntalain edellyttämää talouden tasapanoittamisvelvoitetta alijäämien kattamiseksi ei ole toistaiseksi. Kunnan ja kuntakonsernin taseessa on kertynyttä ylijäämää. Konsernin tunnusluvut ovat pääosin hyvällä tasolla, vaikka Miehikkälän kuntakonsernin tunnusluvut ovat peruskuntaa heikommat: lainakanta 6 202 €/asukas (2021: 5.788 €/asukas) ja omavaraisuus 50,5 % (2021: 53,9 %). Tunnusluvuista kunnan konsernituloslaskelman vuosikatteen ja poistojen suhde ylittää arviointimenettelyn raja-arvon.

Tarkastuslautakunnan havainnot ja suositukset

Lautakunta toteaa, että konsernin tunnusluvut ovat pääosin hyvällä tasolla. Vuosikatteen heikentymisen vuoksi raja-arvoista täyttyy kunnan konsernituloslaskelman vuosikatteen ja poistojen suhde, joka on laskenut edellisvuoden 80 prosentista 33,8 prosenttiin. Kuntakonsernin tilikauden alijäämän kasvun ja tunnuslukujen heikentymisen johdosta velkaantuneisuuden ja talouden kehitykseen tulee kiinnittää huomiota.

Konserniyhteisöille ei ole asetettu toiminnallisia tai taloudellisia tavoitteita. Lautakunta suosittelee, että konserniyhtiöille asetettaisiin tavoitteet sekä niiden toteutumista kuvaavat mittarit kunnan hallintosäännön ja konserniohjeen mukaisesti.

Kaakon kaksikon yhteistyön purkautuessa ja kunnan toimintaa uudelleen organisoitaessa lautakunta haluaisi kiinnittää huomiota kunnan konsernirakenteeseen. Onko kunnan konsernirakenne tarkoituksenmukainen tulokselliseen johtamiseen?

8 TARKASTUSLAUTAKUNNAN ESITYS VALTUUSTOLLE

Tarkastuslautakunta esittää valtuustolle, että valtuusto velvoittaisi kunnanhallituksen ja lautakunnat käsittelemään arviointikertomuksen ja antamaan vastineet kertomuksen havaintoihin sekä raportoimaan valtuustolle kuluvan vuoden aikana havaintojen aiheuttamista toimenpiteistä.

Tilintarkastaja esittää tilintarkastuskertomuksessaan tilinpäätöksen hyväksymistä ja vastuuvapauden myöntämistä kunnan hallintoa ja taloutta hoitaneille toimielinten jäsenille ja tehtäväalueiden johtaville viranhaltijoille tilikaudelta 1.1.–31.12.2022. Tarkastuslautakunta yhtyy tilintarkastajan esitykseen.

Tarkastuslautakunta kiittää luottamushenkilöitä, kunnan työntekijöitä ja yhteistyötohoja vuoden 2022 aikana tehdystä yhteistyöstä.

Miehikkälässä 23. päivänä toukokuuta 2023

MIEHIKKÄLÄN TARKASTUSLAUTAKUNTA

Mikko Suoknuuti
puheenjohtaja

Katriina Törönen
varapuheenjohtaja

Minna Karhu
varsinainen jäsen

Riku Jokimies
varsinainen jäsen